

det at gennemføre de fælles Synspunkter. Om det foreliggende første Bind: »Les premières civilisations« af Halphen-Sagnac's Værk, er det allerede fra sagkyndig Side bleven bemærket, at Værkets Ejendommeligheder kun er lidet fremtrædende. Programmer er lettere at opstille end at gennemføre. Sikkert nok rummer de ogsaa nærliggende Farer. Berr's Synspunkter kan gøre Historieskrivningen til en Begrundelse af filosofiske Teorier, Halphen-Sagnac's fører til en vilkaarlig Udvalgelse. Trods deres Forskellighed er dog begge Opfattelserne et beslægtet Udtryk for moderne Tankegang. Efter den store Krig er Politiken ikke længere begrænset til Europa, men omfatter den samlede Verden. De to Værker er det samtidige Udtryk for, at ogsaa Historieskrivningen er ved at blive virkelig universel. At netop franske Historikere gør Forsøget, kan skyldes den galliske Lydhørhed, men hænger ogsaa sammen med national Ærgerrighed. Berr fremhæver det direkte som et Formaal at godtgøre »la vitalité de la France« og føre Beviset for, at ogsaa paa dette Omraade »notre supériorité sur l'Allemagne éclate«. *Ar. L.*

Med L. Stavenow, N. Edén, T. Höjer og E. Heckscher som Redaktionskomité og Sv. Tunberg og S. E. Bring som Udgivere, har Norstedt och Söners Forlag planlagt en Verdenshistorie. Denne nye Verdenshistorie skal udarbejdes af svenske Forfattere paa selvstændig videnskabelig Grund, men uden det tunge kritiske Apparat, idet den har til Hensigt at give den historiske Forsknings sidste Resultater i en for den historisk interesserede Almenhed let tilgængelig Form. Gennem sine 15 Bind vil *Norstedts världshistoria* skildre den europæiske Civilisations Historie i hele sin Udstrækning og samtidig tage Hensyn til, »de av den europeiska civilisationen relativt oberoende och mer fritstående kulturer, vilka förmått at hävda sig vid densammas sida.«

For nylig er første Bind af den planlagte Verdenshistorie udkommet. Det behandler den gamle Orients Historie op til Alexander d. stores Sejrstog til Indien og skildrer de gammelorientalske Kulturer som Led af Verdenskulturen. I et livligt og klart Sprog, uden at være tynget af det uhyre Materiale, der ligger til Grund for Fremstillingen, har de to ansete Videnskabsmænd, hvem Redaktionen har overdraget at skrive dette Bind, Assyriologen Knut Tallqvist og Linguisten Jarl Charpentier, givet en omfattende og sikker Fremstilling af de første 4000 Aars Verdenshistorie.

Charpentiers Indledning (S. 1—8) giver et knapt, næsten for

knapt, Billede af den gamle og den moderne Betragtning af Historiens første Dage og af de Folkestammer, der har præget den historiske Udvikling. Fra Tallqvists Pen skriver sig Hovedparten af Bindet, Skildringen af den semitiske Orients (S. 9—218) og det gamle Ægyptens Historie (S. 219—350). Skildringen af de to store, orientalske Kulturkrese er her, i Modsætning til flere andre Fremstillinger af de samme Æmner, holdt ude fra hinanden. Det er heldigt for de to første Aartusinders Vedkommende, hvor Kulturerne udvikler sig hver for sig; men efter Aar 1600 er Vexelvirkningen mellem dem saa stor, at en synchronistisk Fremstilling paa mange Punkter giver et mere levende Billede. Til Grund for sin Skildring af den semitiske Orients Historie har Tallqvist valgt Mesopotamien og ind i denne har han flettet de andre, udenfor Flodlandet hjemmehørende, forasiatiske Folks Historie. Ved Skildringen af Vestasiens Historie dvæler Tallqvist især ved Sumerernes Andel i Eufratlandets Kultur og deres Kampe med Semiterne om Overherredømmet, ved Hammurapitiden og navnlig ved Assyriens Historie, der behandles noget mere detailleret end den babylonske. I Fremstillingen af Ægyptens Historie ligger Hovedvægten paa det nye Riges Tid, særlig indgaaende omtales Stormagtsperioden under det 18.—19. Dyn., mere end ved den forasiatiske Historie fremstilles her den kulturelle Udvikling, medens den egentlige politiske Historie træder i Baggrunden. Tallqvists egentlige Fag er Assyriologi; hans Skildring viser derfor ogsaa, at han har langt større Fortrolighed med den semitiske Orients historiske Kildemateriale, og at hans Indarbejdelse af de nyeste Resultater er lykkedes bedre her end i hans Afsnit om Ægypten; hans Behandling af den assyro-babylonske Historie er langt friskere end hans Skildring af den ægyptiske. Det sidste Afsnit af Bindet stammer fra Charpentiers Haand (S. 351—520), det skildrer de indoeuropæiske Folks Stilling i den gamle forasiatiske Historie. Efter en længere Indledning om den indoeuropæiske Sprogfamilie og Spørgsmaalet om det indoeuropæiske Urhjem følger Forfatteren de indo-iranske Folks Historie op til 330; navnlig faar Persien, den for Middelhavskulturkresen vigtigste indo-iranske Stat, en indgaaende Behandling.

I Litteraturfortegnelsen, der afslutter Bindet, savner man desværre flere nyere og betydningsfulde Arbejder, der kunde vise Læseren Vej til de nyeste Behandlinger og de lettest tilgængelige Kilder.

Den gamle Orients Historie ligger vel de fleste Historikere og historisk interesserede meget fjern; men Vanskelighederne ved

at trænge frem til Forstaaelsen af disse fjerne Tidsrum er maaske ogsaa større end ved nogen anden Del af Historien. Gennem Tallqvists og Charpentiers Arbejde er der nu paa et nordisk Sprog fremkommet et Værk, der giver den orientalistiske Forsknings sidste Resultater paa Historiens Omraade, og som forhaabentlig bidrager sit til at sprede Kendskab til Orientens Oldhistorie indenfor Skandinavien.

Otto Koefoed Petersen.

Som en Fortsættelse af sine populære Bøger om det 19. Aarh. Udgravninger i Forasiens gamle Kulturlande «De gamle Østerlande I—II» giver Pastor G. Howardy i sin Bog: *Fra Faraos Land* en Skildring af de vidunderlige Opdagelser og Udgravninger i Ægypten og det umaadelige videnskabelige Arbejde, der siden Napoleons epokegørende Expedition har været gjort ved Nilens Bredder. Ogsaa denne Bog er bestemt for videre Krese og tager derfor stærkt Hensyn til de kulturelle Forbindelser mellem Ægypten og Palæstina og drager en stor Del af de bibelske Beretninger ind i sin Skildring. Som Forf. skriver i sin Fortale, ligger Beretningerne om disse Undersøgelser og Udgravninger gemt i store videnskabelige Værker eller spredt i ofte svært tilgængelige Tidsskriftafhandlinger, der efter Indhold og Form oftest kun staar aabne for Fagmænd. At samle det spredte til et hele og at iklæde det en ydre Form, der gør det tunge Stof tilgængeligt for almene Læsere, har Forf. set som sin Opgave. Fuldt ud kan man dog ikke sige, at dette er lykkedes for Pastor Howardy. En Hovedgrund er sikkert den, at Forf. som Assyriolog og Filolog staar ikke blot Ægyptologien, men ogsaa den historiske Forskning ret fjern, og derfor ikke altid er i Stand til at vurdere de forskellige Arbejder efter deres Betydning for ægyptisk Oldforskning (cf. min Anmeldelse i *Orientalistische Literatur Zeitung* XXX 96 ff.). At Howardys Bog har fyldt et Hul i den danske arkæologisk-historiske Litteratur er sikkert; det tydeligste Bevis er vel det, at et Arbejde som dette, en samlet Fremstilling af det arkæologiske Arbejde i Nillandet i Ægyptologiens første Hundredaar, i Løbet af et Aarstid er udkommet i ikke mindre end to Oplag.

O. K. P.

I Begyndelsen af 1877 blev Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie stiftet af en Kreds af Historikere, blandt hvilke de yngste var i Tyverne og kun een over fyrretyve Aar. De første Medlemmer af Kildeskriftselskabet var C. F. Bricka,